

äganderätten

Det är ingen nyhet att socialdemokraterna har föga till övers för den privata äganderätten. Men på senare tid har attackerna mot den ökat i omfattning och intensitet. Det betyder att höstens val också kommer att avgöra vilken trygghet och rättssäkerhet den enskilde kan räkna på genom sitt privata ägande.

Hembud och prisreglering vid försäljning av nya bostadsrätter inom HSB och Riksbyggen är tillåtet från den 1 maj i år. Innebörden är att ägaren vid försäljning under de första tre åren måste erbjuda bostadsrättsföreningen lägenheten. Inte nog med det. Föreningen, inte ägaren, bestämmer priset, som baseras på vissa regler. Innehavaren tillåts alltså inte sälja sin lägenhet till vem han vill och till den summa han och köparen kan göra upp om. Bostadsrättsföreningen tillförsäkras däremot full rätt att sedan sälja lägenheten på den öppna marknaden till det pris den kan få ut, för att därigenom kunna lägga beslag på den eventuella vinsten för egen del.

Vad är det annat än konfiskation av en del av den enskilde bostadsrättsägarens privategendom?

Ännu längre går bostadsrättskommittén i sitt förslag. Den vill utsträcka förköpsrätten till kommunerna. Till sitt försvar säger kommittén att det ju bara gäller nybildade bostadsrättsföreningar och endast under de första tre åren.

Och det är sant. Men vad finns det för garantier att det förblir så? För socialiseringshungriga brukar aptiten växa under ätandet. Och när en viss potentat tagit ett finger har han strax lagt beslag på hela handen.

Så de tre åren och de nybildade bostadsrättsföreningarna är sannolikt bara början – början till slutet på det privata ägandets reella betydelse inom bostadsrättssektorn.

Sedan vandrar socialismen vidare. Vad hindrar att nästa steg blir hembudsskyldighet och priskontroll på privatägda sommarstugor? Till en början kanske bara de som byggts under de senaste tre åren. Men därefter då? Och varför stanna vid sommarstugor, när det finns villor? Och varför stanna vid villor när det finns bord, stolar, porslin, konst och andra värdeföremål i dem?

Till sist är det måhända bara pyjamasen – åtminstone om ägaren haft den i mer än tre år – som undantas från hembud och priskontroll.

Den nya plan- och bygglagen ser också ut att bli någonting alldeles extra. Fastighetsägaren får bygga under viss, begränsad tid. Har han inte använt rätten helt och hållet kan kommunen häva planen. Eller också inlösa och expropriera fastigheten utan att ge full ersättning för den berövade rätten. Självfallet är det här ännu en råsop mot det enskilda ägandet som idé och princip.

Enligt den blivande plan- och bygglagen skall myndigheterna också tillåtas göra intrång hos en skogsägare utan att behöva betala kompensation, om skadan inte överstiger 10 procent av värdet på egendomen. Hade inte lagrådet protesterat skulle siffran fö satts till 20 procent. Skogsägarens redan reducerade inflytande över sin mark minskar därmed ytterligare.

Ungefär samma tillvägagångssätt använde regeringen när den införde fritt fiske med handredskap i enskilda vatten längs kusten mellan Östhammar och Blekinge och i landets fem största sjöar. Fiskevattensägaren får i vissa fall inte ett öre när allmänheten släpps in på hans vatten. Den rätt som varit hans egen och som han själv fått betala för och via fastigheten skatta för berövas honom med berätt mod.

När vanliga människor tar ifrån någon något brukar det kallas stöld. Men egendom är stöld, har ju någon sagt. I socialdemokratisk tappning gäller den regeln tydligen primärt privategendom, inte den som myndigheterna tar genom konfiskation av den enskildes tillhörigheter.

Matti Haggström